

חבת ירושלים

בו יבואר ויתואר
 ארצנו הקדושה לגבולותיה
 עריה ובסריה, ימיה ונהרותיה, וכו'
 הנזכרים בתנ"ך ובתלמוד בבלי וירושלמי ומדרשים
 וכל מקומות הקדושים וקברות הצדיקים
 מערות, וכוכין, מתנאים ואמוראים
 ראשונים ואחרונים, ומתלמידי הבעש"ט זצוק"ל

לוקט וחובר ע"י הגאון הצדיק, איש האשכולות
 מוהר"ר חיים הלוי הורוויץ זצ"ל
 מגזע רבנו הגה"ק בעל השליה זצ"ל זיע"א
 סופר ונאמן ביתו של הגה"ק רבי מרדכי מוקרעמניץ ז"ע בנו של
 הגה"ק מוהר"מ מזלאמשוב ז"ע

ונספח לזה קונטרס "עת רצון" תפלות קודש מגדולי
 הדורות שחוברו להתפלל על יד המקומות הקדושים,
 וקונטרס "שירי קודש" לכבוד הקדושים אשר בארץ המה
 הספר נדפס לראשונה בשנת תר"ד פעיה"ק ירושלים ומאז נדפס עוד ב פעמים,
 ומרוב השימוש כבר סמו התמו ואינו בנמצא כלל, וכעת נדפס מחדש בדפוס
 מהודרת ומתוקנת, עם הערות והוספות רבות וחשובות
 עם מפתחות מפורטים בסדר א"ב
 עלידי ה"צעיר באלפי ישראל
 צבי מאשקאוויטש, ירושלים

שנת תשכ"ד לפ"ק

פעייה"ק **ירושלים** תובב"א

להשוותה עכ"ל, ועתה בעה"ק צפת ת"ו כשירד גשם מעגלים הגגות באבנים לחבר הטיט שלא יסדק ויכנס הגשם, ובשאר ערי ק' אינם צריכים לזה שמטיחים הגגות בדבר המתקיים זמן רב, ובכל מקום הולכים על הגגות באורך וברוחב ועושים סוכות על גביהם, ועוד יש כמה ענינים שמבוארים בע"ה כל א' במקומו, — וראיתי כי לבעל מפה זו"ל א"י הוא תחת חוג שמים נחמד ע"כ ההבדל בין עתי השנה איננו קשה וחזק שם כ"כ כאשר אצלנו, אבל גם שם האויר משתנה כפי השתנות תכונות המקום אם הוא גבוה ורם, או עמק ושפל ובכללות האויר ממוצע וטוב ע"כ.

לח. אזורי הראש ומשאות ועטיפות נשים

כתב הרמב"ן ז"ל (בפרשה תצוה) בענין המצנפת והמגבעות זו"ל, אמרו שהמצנפת ארכה שש עשרה אמה והרי היא כמין צניף שצונף בו את ראשו מגלגל ומחזיר סביב ראשו כפל על כפל ומצנפת של כ"ג אינה קרויה מגבעת בשום מקום, אבל כהן הדיוט אמר הכתוב מגבעות ואף היא מצנפת היא אלא שקושר בה כל ראשו ומעלה הכפלים עליו עכ"ל, ואלו שני מיני כובעים לגלגל האזור סביב הראש נוהגים בא"י והסביבות והיינו שיש שעושים עגולים זה למעלה מזה וככה היה המצנפת של כ"ג, ויש שמסבבים הכפלים זה ע"ג זה וככה היה המגבעות של כהן הדיוט, וכ' אה"צ ונושאים משאות גדולות על הראש או על הכתף עד להפליא ע"כ, והנני מוסיף להפליא שנושאים כדים גדולים מלאים מים על הראש במעלה ההר ובמורד בלי שום מגע יד ובלי שום תנועה גדולה או קטנה, — איתא במס' שבת (דף ס') במשנה ערביות יוצאות רעולות, ופירש"י ז"ל נשים ישראלית שבערבי יוצאות רעולות דרך ערביות להיות מעוטפות ראשן ופניהם חוץ מן העינים וקרי לה בלשון ערבי רעולות היינו הרעלות דכתיב גבי תכשיטי נשים בס' ישעיה (ג') עכ"ל, וכן נוהגות הנשים עד היום לצאת בעיטוף לבן למעלה מיני סרבלים נאים להתעטף

להתעטף בהם ע"כ, ובישעיה פירש"י ז"ל על כל הגוף והראש ויש
בזה משום צניעות (א).

ל"ת. (א) היות שקדושת ארה"ק הושתתה על יסודות הצניעות לזאת לתועלת
הרבים, אנו מעתיקים כרוזא קרא בחיל שנתפרסמה בחוצות ירושלים,
מגדולי הת"ח הממיתים עצמם באהלה של תורה בעיר הקדש והמקדש וז"ל:

לבשי בגדי תפארתך ציון

בהתאסף חכמי ורבני הישיבות פעיה"ק ירושלים ת"ו

לדון על הפרצות בגדרי הצניעות אשר נתרחבו בעזה"ר, באה לידי
ביטוי החרדה העמוקה לעחיד קדושת ישראל המושפלת עד עפר,
בעקב התרבות החילונית אשר פשטה בקרב בנות ישראל לפרוק
מעליהם יראת ה', זו הבושה, מעל פניהם, בתלבושת פרוצה כמקולקלים
שבאומות, להכניס רוח טומאה בלבות בני ובנות ישראל ולחלל
קדושת ארצנו הקדושה ועיר ציון לנו ירושלים תובב"א.

מה גורא המצב כי לדאבוננו אחזה האש גם בבתי יהודים שומרי תורה,
לנטוש את גדרי הצניעות המקובלים מאבותינו ואמותינו הקי מדור דור, וביחוד
יצאה הבערה ללהב פרצת גלוי שער בנשים נשואות אשר איסורו מד"ת ומד"ס,
ובעזה"ר גברה יד נשים שדעתן קלות, ואשה על רעותה תביט להקל בזה למחצה,
לשליש ולרביע, מבלי לדעת חומר האיסור, ואשר מביא להסתלקות השכינה
מן הבית. ופוגם בקדושת הדורות הבאים ר"ל.

ומאד גדול הצער על התרחבות פרצת היתר פאה נכרית (פארוק)
אשר מלבד כי רבים הפוסקים שהודו בו איסור גמור, ומלבד אשר
אף המתירים לא נתכוונו לפאה נכרית הנהוגה כיום, המשוכללת
מבלי שניתן להבחין כי אין זה שער עצמה.

(עי' שו"ת מהרי"ל דיסקין קונטרס אחרון סי' ר"ג)

הנה מלבד זה כבר הוכרע הדבר לאיסור פעיה"ק ירושלים ת"ו ע"י מארי
דארעא דישראל הגאון קודש הקדשים רבן של ישראל מרן רבינו יהושע
כתיב

טל. מטר איי

**כתיב (בפ' עקב) למטר השמים תשתה מים, הנה חסדי ה' בארצו
אשר מי המטר טובים ומתוקים לשתיה ובישול, ובכל חצר**

לייב דיסקין וזוק"ל ואחריו המאנים הקדושים מן רבינו שמואל
סאלאנט זצ"ל ומן רבינו יוסף חיים זוננפעלד זצ"ל, ומאז התיסדות
הישוב בארצנו הקדושה לא העיזו אפי' המוני העם לפרוץ בזה ועתה התחילו
גם רבים מבני התורה לנהוג היתר בדבר שהי' ענוג בו איסור, ואף משרידי
הישוב הישן אשר שמרו מכל משמר על גודי הצניעות במסגרת, עתה נכנס בהם
רפיון לנטוש את מסורת התלבושת של אמותינו הק' ולהתפס להיחד כסוי הראש
בפאה נכרית כהילוך פרבית ההמון.

ופרצת ההיתר הביאה שתיים רעות, מצד אחד כמעט שנשכח מקרב ההמון
חובת כסוי הראש לנשים נשואות, בהיותן רואות נשים שומרות תורה הולכות
גלויות ראש, מבלי לדעת כי פאה נכרית הן חובשות, ויש גם אשר אין
באפשרותן לשאת בנשואה הגדולה של פאה נכרית משמש להן אמחלא ללכת
פרוע ראש לגמרי.

כל עין תדמע וכל לב יכאב למראה השחצנות הזאת של פאה נכרית
לפי המאדע החדשה, כי נשים נשואות תיראנה כבתולות אבוי לכלימה
הזאת! כי בנות ישראל כשרות התביישנה לכסות ראשם כמצווה עלינו
בתורתנו הק' וברוב התחכמות תשתדלנה לבל תראנה שונות מן
הפרוצות הסוררות ההולכות פרוצות ראש ומבריחות בריש גלי על
סירובן לשמור על דת משה ויהודית.

אבוי על כבוד תורתנו אשר נתונה למרמס ואין איש שם על לב!
אבוי על חלול שם שמים וחלול קדושת ישראל ואין גודר גדר
ועומד בפרץ!.

אחריות השעה דורשת מכל אשר יראת ד' נוגעת ללבבו להשריש בלב בניו
ובנותיו את החובה הקדושה לשמור בנאמנות על גודי הצניעות אשר קבלנו

יש בור סיד שאינו מאבד טפה, זיקו המים מהגגות וגם אם יעמדו זמן רב הם צלולים וקרים כמו נוזלים משיבת נפש. — ראיתי כתוב לבעל מפה ח"ל, מעייני א"י קצתם יתנו מים כל ימות השנה, וקצתם בקיץ יחרבו ויבשו שניהם לא רבים המה בארץ ע"כ, המים שם יתרון יקר יותר לארץ כאשר בארצות אשר אנחנו שוכנים בהם ע"כ, ומה מאד ישמח ישראל בא"י ברדת הגשם בעתו ובזמנו, ששנו רז"ל במס' תענית וברבות הגשמים רבו הטובה, וכמ"ש בש"ע א"ח (ס' תקע"ו סי"א) בא"י רוב הגשמים טובה להם ע"כ, אבל זה מכמה שנים

מאבותינו ואמותינו הקדושים, לדעת כי שמירת הצניעות היתה מאז ומתמיד אבן יסוד עלי הושתת חיי של בת ישראל אשר בידי הופקדה קדושת ישראל, גם בימים כתיקונם היתה שמירת הצניעות משמשת כחריט בפני השפעת החפשים ואורח חיים, וכ"ש בימים סרוסים אלה כאשר החילוניות הרימה ראש ובכה הזרוע והפיתוי היא מאיימת לכלות מנפש ועד בשר, והרבה בתים טובים אשר החלו לסטות משהו מדרכי אבותינו הקדושים הנה במשך הזמן הלכו מדחי אל דחי עד כי היו למאכולת אש רח"ל גדולה איפוא היא החובה שבעתים שעה זו לנטוע ולא לעקור לגדור ולא לפרוץ, להוסיף קדושה על קדושה כיאות ליושבים בסלטרין של מלך ולא להגרר ח"ו אחר היתירים שלא היה מגוס מהן בארצות הגויים.

מציון עיה"ק יוצאת הקריאה לכל אב ואם אל כל מחנך ומתנבת לעשות מאמצים בכדי להחדיר בלבות בני הנעורים את חומר האיסור לעבור על גזרי הצניעות לדעת כי היא תפארתם ואות לנאמנותם לתורת ישראל, להתרחק מכל דרכי שחץ ופריצות, והתבלטות מכל צורותיהן הפסולות, לההביל את המולת חיי הרחוב, ומלבושי המותרות, המכלות ממונו ודעתו של אדם, כי אם להוקיר את חן האמיתי של כבודה בת מלך, ולהתעטר בדרכי אמותינו הקדושות, אשר בנו את בית ישראל, ואשר בזכותן נגאלו אבותינו ממצרים, ובזכותן נקוה להושע תשועת עולמים בביאת משיח צדקנו ובהתגלות כבוד שמים עלינו ועל כל ישראל במהרה בימינו אמן.

(נוסד בשנת תרע"ג בפולין)

שנה כ'

(להוצאתו בארצות הברית)

חדש ניסן, תש"ו

הפרדים

קובץ רבני חדש

יופיע לאור כעת בשיקאגו

ישא מדברותיו לתגדיל תורה ולהאדירה בהשתתפות גאוני וגדולי דורנו שליט"א

העורך והמזיל

הרב שמואל אהרן הלוי פרדס

מלמנים רב ור"מ בזורצה ובנרדון (פולין)
ואב"ד במשמשאקאווה (גאליציען), וכעת בשיקאגו

מחיר "הפרדים" לשנה:

— 3 דולר —

“HAPARDES”

Rabbinical Monthly Journal
Price — \$3.00 Per Year

Volume 20

April, 1946

Number

RABBI S. A. PARDES, Editor

1220 Independence Blvd.

Phone: R0ckwell 3290

Chicago, (29) Ill. et.

Entered as second class matter November 15, 1928, at the Post
Office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879

עושה א"ע בהודאתו לרשע, ופשיטא שאינו שאינו נאמן, מה תאמר פשוט מנו, ז"א דכבר הבאתי לעיל שמת כל הפוסקים דמנו היבא דאי בעי היה עושה א"ע לרשע, לא אמרינן. כיון דאם משחרר אותו עובר על לעולם בהם תעבודו, ולפ"ז ע"כ דין הנמרא הודאת בע"ד כמאה דמי סובב על העבר ודו"ק היטב. וואל פינק, רב בבדוקלין, ג. י.

סימן כ"ז

בענין שער אדם

א.

(א) תנו כמתני' ערכין דף ז'. האשה שנהרנה נהגין בשערה בהמה שנהרנה אסורה בהנאה, ואמרינן עלה כנמי: ואמאי איסורי הנאה נינהו, אמר רב באומרת תנו שער' לבתי אילו אמרה תנו ידי לבתי מי יהבינן לה אמר רב בפאה נכ' רית טעמא דאמרה תנו הא לא אמרה תנו גופה הוא ומיתסר והא מיבעיא לי' לריב"ח דבעי' ריב"ח שער שנים צדקניות מהו ואמר רבא בפאה נכרית קמיבעיא לי' כי קמיבעיא לי' לריב"ח דתלי בסוכתא הכא דמחבר בה טעמא דאמרה תנו הא לא אמרה תנו גופה הוא ומית' סר, קשיא לי' לרנב"י והא רומיא דבהמה קתני מה החם גופי' אף ה"ג גופי' אלא אמר ר"נ זו מיתתה אוסרתה וזו גמר דינה אוסרתה, ע"כ. וכתב שם רש"י כביאור דברי רנב"י דמחלק בין איסורי הנאה דמת לאיה"ג דשור הנסקל: לעולם שערה ממש ודקשיא לך איסורי הנאה נינהו ל"ק דשיער המת לא מיתסר בהנאה דלא דמי לשער בהמה שנהרנה דאשה מיתתה אוסרתה ושיער לאו בר מיתתה הוא שאין עשוי להשתנות, אבל בהמה גמר דינה אוסרתה וכו' והילכך כל רמחבר בה כשעת גמר דין מיתסר בהרה, ע"כ, וכן ג"כ פירש שם רנב"ה.

ולכאורה יש לעיין בזה, דכיון דאין מיתה כלל בשער, א"כ למ"ל לגמ' למימר בנדה נ"ה, ע"א, דשער בשעת פרישתו מן המת טהור משום דגזעו מחליף ולא דמי לעצם, ותו"ל דלא שייך מיתה כלל בשער, וצ"ל דנכי טומאת מת אי לאו קרא דבעינן דומיא דעצם, הו' מטמא אף דלא שייך כדירי' גופא מיתה דנכי מת הרי מתיב

אדם כי ימות, וכל דהו בכלל גופו מחיים, וחל ב' תורת אדם ישנו בכלל הטומאה, משא"כ באיה"נ דמת.

(ב) ועוד נראה בזה דהנה בתו"כ, שמוני, סי' קצ"ח תניא: מנבלתם לא מן העצמות לא מן השניים לא מן הצפרנים ולא מן השער שלהם, וכן שנינו גם בת"כ, אחרי, סי' קכ"ג, גבי נבלת עוף הטהור, ועיי"ש בהתורה והמצוה, שכתב דכיון דכל אלה הם דברים קשים ואינם משתנים במיתה אינם בכלל שם נבלה, וזה ממש כדברי רש"י לענין איסורי הנאה דמת, והרי מבואר לפי"ז דנם עצמות לא בכלל מיתה נינהו ומ"מ גבי טומאת מת הרי כתיב להדיא בקרא דעצם מטמא, וא"כ מוכח מנופא דקרא, דאף מאי דלא שייך ב' מיתה מ"מ מטמא טומאת מת, ומשו"ה שפיר בעינן טעם אחר בהא דשער ושניים וצ"פ דברים אינן מטמאין טומאת מת.

(ג) והנה בר"ש פ"ג דאהלות, מ"ג, הביא שם דברי הנמ' בנדה נ"ה בטעמא דשער וצפורן ושניים טהורין ואח"כ כתב: תניא בספרי, וזאת הנוגע במת פרט לנגוע בשיניו ובשערן ובצפרניו בזמן שפירשו יכול שאני מרבה בזמן שהן מחוברין ת"ל וטמא. ועיי"ש בתוס' יו"ט על המשנה, שכתב על דברי הר"ש: דהא דפורט לשיניו וכו' נמי מדרשא דבעצם הוא דמסיק להו, ע"כ. אולם לפי"ד א"ש בפשיטות דברי הספרי וטא, דבאמת שער ושיניים וצפורן לאו בכלל שם מת הם כיון דלא שייך בהו מיתה וכמו דמסעינין להו בתו"כ מטעם זה מטומאת נבלה, אלא דגבי מת הרי חידשה תורה דיש טומאה גם לעצם, וכי היכי דלא נילף מטומאת עצם, לזה בעינן לטעם המבואר בנדה שם, דזהו חידוש התורה רק בעצם וכל דדמי לי', אבל בל' דלא דמי לעצם, הררינן לכללא דכיון דלא שייך גבי' מיתה לאו בכלל מת הוא לענין טומאת מת, ומשו"ה שפיר הביא הר"ש דברי הנמ' וגם דברי הספרי וטא, דבאמת אחרים הם.

ושנו בספרי וטא דכיון דשער לאו בכלל מת הוא א"כ אף בחבורו לא יטמא, וכמו דמותר בהנאה אף בחבורו אליבא דרנב"י, ויליף מקרא דבשעת חיבורו שפיר טמא, ועיין בתוס' נויר נ"א, ע"א, ד"ה חוץ שכ' שהוא מדין יד, ועיין עוד בדבריהם בחולין קי"ח ע"ב, ד"ה והכית,

ואכמ"ל.

(ד) ולכאור' תוקשי לרבינו כביאור דברי הר"ש והספרי זיטא דהרי בשמעתא בנדה מקשינן והרי עור דגזעו מחליף ותנינן אלו שעורותיהן כבשרן עור האדם, ובסיפא דשמעתא מקשינן והרי כשר דגזעו מחליף וטמא, ולפי"ד מאי קושיא היא, דבבשר לא בעינן כלל דלהוי דומיא דעצם כיון דשייכא ב' מיתה, ורק במילתא דלא שייכא ב' מיתה בעינן דלהוי דומיא דעצם. כיון דבעי' למיתי עלה רק מדין טומאה שחידשה תורה בעצם, אולם זה ל"מ דאהא דתנן התם במתני' דנדה בעור אדם שייבש טמא ס"ל לר' יוחנן התם דטעמא דמילתא דבעינן אדם דומיא דעצם וכמו דעצם מטמא יבש ה"ה בשר, וכיון דיליף להאי דינא מרבתיב או כעצם אדם או בקבר, וס"ל דטומאת בשר עצמו בעינן דלהוי דומיא דטומאת עצם, א"כ אין לחלק בין לקולא או לחומרא, ושפיר מקשינן אטעמא דר"י דלרד"י, אמאי מטמא עור אדם ובשר אדם, אבל לר"ל דלא ס"ל התם דבעינן דהבשר עצמו להוי דומיא דעצם, לא קשיא כלל, ולדברי התוס' שם כל הקושיא מצפרניים הוי רק לר"ל, עיי'ש בתור"ה חוץ מן השניים.

(ה) ולפי"ד גם שן וצפורן המת וכן עצמות המת יהיו מותרים בהנאה, כמו שמצינו בתור"כ לענין טומאת נבלה, דה"ה באיסורי הנאה דמת אליבא דרנב"י. ובזה ניתא, בהא דהות אמר ר"י דין נרמא דעשיראה ביר דלשיטת הגאונים ז"ל הי' מונח אצלו שן מבנו שמת, והרי כיון דאסור בהנאה, הי' טעון קבורה, ככל הנקברין דאיה"נ וכדאמרי' בשי"הי תמורה גם לענין מת, עיי"ש, ולפי"ד ניחא דשן לאו בכלל איה"נ דמת.

ב.

(ו) מדברי הרמב"ם נראה דיש לו שיטת אחרת בשמעתא דערכין, שבפי"ד מה' אבל, הכ"א, כתב: המת אסור בהנאה כולו חוץ משעריו שהוא טותר בהנאה מפני שאינו גופו, וכתב שם הכס"מ: ומ"ש חוץ משעריו אינו יודע מניין לו ההא בסוף ס"ס דערכין אמרינן דאסור, ודוחק לומר דבפאה נכרית דתלי בסיכתא דמשמע בנמ' דשרי דא"כ הו"ל לפרש, ע"כ, ובלחם משנה

האריך שם, והוסיף להקשות מהא דב' הרמב"ם בפ"ד מה' עכו"ם דפאה נכרית הויא בכלל שלל ואסור, וכ' הכס"מ דהוא משום דתיקו דריב"ח לחומרא, וכיון דהתם פסק לחומרא ה"נ הכא הו"ל לייפסק לחומרא דאפי' תלי' בסוכי הא אסור בהנאה, ועוד הקשה דאמאי לא פירש הרמב"ם נבי עיר הנדחת דהא דפאה נכרית אסורה היינו רק בתלי בסיכתא ולא במחובר לגופה, והכריע הלח"מ דהרמב"ם לא פסק כרב אלא כרנב"י. וזהו לשוננו לכך נראה לי ודאי דרבינו פסק כרנב"י דלתירוצו שער המת מותר בהנאה וכדפירש"י ז"ל ופסק כוותי' משום דאיהו הקשה לרב ואסיק בההיא תירוצא וכיון שכן ההוא בעיא דריב"ח הוי אפילו בפאה נכרית מחוברת בגופה דלא מוקמי' לה בנמ' דתלי בסוכתא אלא לאוקמא תירוצא כרב דקאמר דמתני' איירי בפאה נכרית אבל לרנב"י דמתני' איירי בשער המת ממש בעיא דר' יוסי פפשטא בכל גוונא אפילו במחובר בגופה וכיון דאסקינן לה לחומרא ובכל גוונא פאה של נכרית אסורה נבי עיר הנדחת בין שמחובר בה בין דתלי בסוכתא ולהכי סתם רבינו בה' עכו"ם וכ' פאה של נכרית אסור דמשמע בכל גוונא והא דאוקמינא בפ' חלק הך בעיא דתלי בסוכתא היינו אליבא דרבא דתירין התם בפאה נכרית בנמרא ואקשי לוי' ה"ד אי דמחובר בגופה כגופא דמי משום דרבא גופו' אית לוי' בפ"ק דערכין כרב אבל לרנב"י ליתא להך קושיא דבעי' בכל גוונא ורבינו פסק כר"נ וכדכתיבנא. עכ"ל הלח"מ. והנה יש לרדק בדברי הלח"מ, דמה שכ' דבשמעתא דערכין אית לוי' לרבא כרב ולא כרנב"י, לא ארע, למה כיון דאין שום זכר לזה בשמעתא דערכין, אבל י"ל בזה קצת כאופן אחר, והיינו דכמו דבשמעתא דערכין בעינן לתרוצי הבעיא אליבא דרב, ולרד"י מיירי ע"כ דאין מחובר בגופה, ה"נ בשמעתא דסנהדרין, בעינן לתרוצי מילתא כי היכי דתיר קום גם אליבא דרב, אבל אה"נ דלרנב"י נמי איירי במחובר בגופה נמי, אלא דמצד אחר יש לעיין טובא בדברי הלח"מ, שהרי טעמא דרנב"י פירשו רש"י ורנב"ה הוא משום דס"ל

במחוכר בנופה. והנה זה ברור דאף רב לא אמר לבריו אלא בשער ולא במלבושין, ואי נימא דבעיר הנדחת גם מלבושין ניצור לין, א"כ אפילו בלא מילתא דרב בעינן לאוממי בעיא דריב"ח בתלי בסובתא דחא לא נרע ממל"ב בוש. וע"כ דסוגי' דערבין ס"ל דאין מלבושין ניצולין וצדיקים יוצאין ממנה ערומים, ובעיא דריב"ח הוא רק בשער, אי הוי בכלל גופה או לא, ושפיר שייך למילתא דרב. אולם הש"מ מועה דסנהדרין סברה להדיא דגם מלבושין ניצולין, וא"כ יש לנו סוגיות הלכות ברין מלבושין דצדיקין אם ניצולין או לאו.

וכיון דהרמב"ם לא הזכיר דמלבושין של צדיקים ניצולין, ע"כ דפסק בזה כשמעתא דערבין, דמלבושין הוי כשאר נכסים, ובעיא דריב"ח הוא רק בשער לבר. והנה דין מסוים בשער דנימא ב' רחשוב כנוף אפילו בפאה נכרית, שייך רק אי נימא דשער ממש הוי בעיקרו בכלל הגוף, אבל אם שער ממש לא הוי בכלל הגוף, ורק דע"י חבורו במל לגוף, א"כ זה שייך רק בשער ממש, דבחיותו בטל השער לגוף לכל דיניו, אבל פאה נכרית דמיא לשער דאחר מיתה דלא בטיל לגוף. וכיון דהרמב"ם פסק כרנב"י דשער ממש לא הוי בעיקרו בכלל הגוף, א"כ שפיר פסק הרמב"ם דהשער הוי בכלל שלל, ואפילו במחוכר לגופה והוא מדין ודאי, ולא מדין ספק איסורא לתומרא.

(המשך יבוא)

הרב מרדכי גיפמער,

משנייה בישיבה הק' דמעלן, קליבלנד, אהיו

סימן כ"ח

בדין העמדת קול-רם בביהכ"נ

ראיתי בהפרדס חוברת ט' תשובה בענין העמדת קול-רם בביהכ"נ מאת הרב תאומים ומה שהשיב עליו הרב ביק ובחוברת י"א. והנני ג"כ בע"ה להעיר על דבריהם.

ראשית, מה שדחה הרב ביק שליט"א דאינו ענין העמדת המיקראפאן להא דלא אפשר ולא קא מכויין, דלא שרינן לא אפשר ולא קא מכויין רק באיסור הנאה אבל לא בשאר איסורין ביו"ד סי' סמ"ה סי' ט"ו בהנ"ח ובש"ך שם ס"ק ל"ד משמע דגם בשאר איסורין אמרינן הכי ול"ד

דאין מיתה בשער, וא"כ מה ענין הוא זה לדין דעיר הנדחת, כי היכי דניבעי' אליבוי"ג גם במ" חובר לגופה, דהא אפילו אי נימא דאין השער בנופה לענין מיתה מ"מ לא נרע ממלבוש, דהוי בכלל גופה לענין עיר הנדחת, וע"ע. וגם קשה לומר דהא דפסק הרמב"ם בסתם רפאה נכרית הוא בכלל שללה הוא רק מדין ספיא לתומרא.

(ז) והנראה בזה דהרמב"ם ודאי פסק כרנב"י וברברי הלח"מ, וכן כתבו גם הכ"ח והודרכי משה ביו"ד סי' שמ"ט, עייש, אלא שביאור הדברים, דרנב"י ס"ל דשער אדם לאו בכלל גופו של אדם הוא, ורק דכיון דמחוכר השער לגוף בטל הוא לגוף וחשוב כמותו לכל דיני הגוף. וכל זה הוא רק מחיים, דבחיותו בטיל השער לגוף אבל אחר מיתה דיינין בשער בעיקרו, ובעיקרו לאו בכלל הגוף הוא, וזהו מאי דאמר רנב"י דהכא מיתה אוסרתו והתם גמר דין אוסרתו, וזה מדויק מאד בלשון הרמב"ם שכתב: חזין משערו שהוא מותר בהנאה מפני שאינו גופו.

ולפי"ו יש לומר דבזה נחלקו רב ורנב"י דרב ס"ל דהשער הוא בעיקרו בכלל הגוף ודמי לידו של מת (ולכן ס"ל דאפילו פאה נכרית, כיון דמיא לשער הגוף יש בה דין גוף, ועיין יור"ד סי' שמ"ט בפתחי תשובה סק"ד, מה שהביא שם מהנאון בעל בכור שור). ורנב"י פליג עלי' בהא מילתא, וכמו שנתבאר.

(ח) והנה בשמעתא דערבין פירש"י דמיבעיא לי' לריב"ח בפאה נכרית אי כנופה היא וני"י צול או כממונה וסו"ל צדיקים שבתוכה יוצאין ממנה ערומים וכל ממנם נשרף. ובסנהדרין קי"ב, א', מבואר בגמרא דמלבושין של צדיקים ניצולין, עמהן, ועיי"ש גם ברש"י, ד"ה כנופה דמי ודברי רש"י בערבין הם לכאורה חסוהים מאד, וכבר עמד עליהם המנחת חנוך.

והנראה בזה, דבשמעתא דערבין בחר דמוקי רב למתני' דאיירי בפאה נכרית אמרו' טעמא דאמרה תנו הא לא אמרה תנו גופה הוא ומית' סר והא מיבעיא לי' לריב"ח, ועל זה הוא דמחלק שם בגמרא בין מחוכר כנופה לתלי בסובתא, ועיי"ש, ומבואר מזה דאי לא מילי תא דרב הוה גיחא לפרש בעיא דריב"ח גם